

Mapy pojmů (mediální autoportrét)

Zpracovala: Petra Vaňková

Věk (stupeň školy)	2. stupeň ZŠ (v tomto případě pro 9. třídu ZŠ)
Vstupní požadavky na žáky	<ul style="list-style-type: none">• Žák umí běžným způsobem pracovat s počítačem, resp. pracuje v prohlížeči a při práci s konkrétní online aplikací (Nákresy Google, WordClouds)• Žák má vlastní přihlášení ke Google aplikacím (nejlépe pak školní účet).
Cíl aktivity	<ul style="list-style-type: none">• Žák strukturuje (velikostí písmem a jinak graficky) pojmy, které souvisí s vlastním mediálním autoportrét.• Žák vytvoří v online aplikaci pomocí pojmů vlastní mediální autoportrét.
Rozvíjené kompetence	<ol style="list-style-type: none">1. kompetence k učení<ul style="list-style-type: none">• Souvisí s průřezovým tématem Mediální výchova2. kompetence sociální a personální<ul style="list-style-type: none">• Řízení svého jednání, vlastní rozvoj• Analýza vlastního pohledu na své preference v oblasti médií3. digitální kompetence: Komunikace a kolaborace<ul style="list-style-type: none">• Sdílení prostřednictvím digitálních technologií• Spolupráce prostřednictvím digitálních technologií4. digitální kompetence: informační a datová gramotnost<ul style="list-style-type: none">• Správa dat a obsahu5. digitální kompetence: technologická kompetence<ul style="list-style-type: none">• Práce s aplikacemi• Práce s PC nebo mobilním dotykovým zařízením
Potřebný HW a SW	<ul style="list-style-type: none">• Aplikace Nákresy Google, popř. online aplikace WordClouds (https://www.wordclouds.com/)• PC nebo mobilní dotykové zařízení s připojením k internetu

Průběh výuky

Před samotnou realizací daného tématu by se žáci měli seznámit s různými typy médií a jejich působení a vlivy, popř. historickými konsekvencemi, které ukazují rozvoj jednotlivých médií a jejich vliv na společnost. Když žáci pochopí, jaký vliv mají média na současnost (např. masmédiá, internet) měli by se zamyslet nad vlastním vnímáním médií a jak jejich jednání ovlivňují zprávy, novinky, videa, seriály, či obecněji sociální média. Prostřednictvím cloudových aplikací mají žáci za úkol reflektovat vlastní náhled a preference médií a pořadů a tím se zamyslet nad samotným působením medií na svou osobu.

Příprava na výuku

Tato práce by měla žáky také nasměřovat ke strukturaci vlastních myšlenek, respektive pojmů, které se jim vybaví v souvislosti s vlastním přijímáním médií. Souhrnně pak vytváří mapu pojmů, kde se vyjádření důležitosti jednotlivých pojmů, či myšlenek uskutečňuje pomocí velikosti písma. Doporučuje se učiteli vyzkoušet prostředí, ve kterém budou žáci připravovat mapu pojmů. V tomto materiálu jsou představované dvě možnosti: Nákresy Google a WordClouds.

První z možností vyžaduje přihlášení k účtu Google a základní orientaci s aplikacemi vkládanými do Google disku. V tomto případě se pak učitel musí zorientovat v samotném prostředí aplikace, která je velmi podobná různým jednoduchým grafickým prostředím. Zde se předpokládá volnější možnost pro strukturaci pojmů, jejich rozmístění a zahrnutí do celého konstruktů. Žák tedy volí celé formátování písma jeho rozmístění dle svých preferencí. Vhodné je žáky směřovat k tomu, aby pojmy umísťovali do jednoduchého předem nakresleného obrázku (např. nákres tabletu, televize, konkrétního loga). Žáci pak mohou jednodušeji v průběhu celé práce měnit formátování textu a jeho uložení na konkrétní místo.

WordsClouds umožňuje odlišný přístup. Žáci nejdříve volí pojmy a jejich důležitost ve vlastním uvažování a aplikace sama rozmístí do nadefinovaného tvaru pojmy. Pro žáky je komplikovanější vybrat správný tvar a generování uspořádání pojmů, kdy se může stát, že některé pojmy aplikace vynechá.

Průběh a organizace výuky

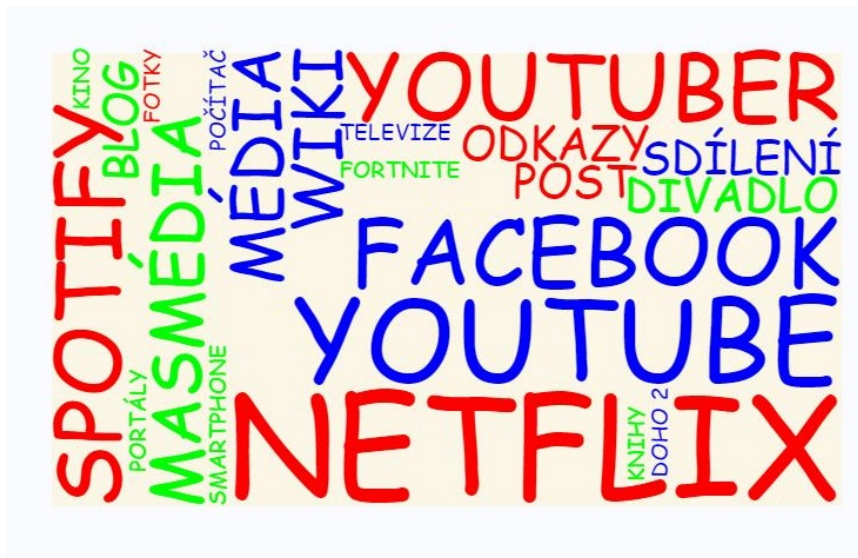
Na realizaci samotné aktivity se předpokládá jedna až dvě vyučovací hodiny dle toho, kolik času dá učitel žákům na vlastní kreativní práci a jaký nástroj je pro aktivitu volen. Pro práci s Google nákresy jsou vhodnější dvě vyučovací hodiny. Při práci s WordClouds postačuje jedna vyučovací hodina.

Po probraném tématu Média by měl být žákům zadán problém: Jak na tebe působí média? A zároveň zhruba vysvětlit způsob, jak by měli žáci postupovat. Je vhodné ukázat, jak vypadají mapy pojmů a kde se s nimi žák může setkat (např. nejstahovanější písničky na konkrétním portálu)

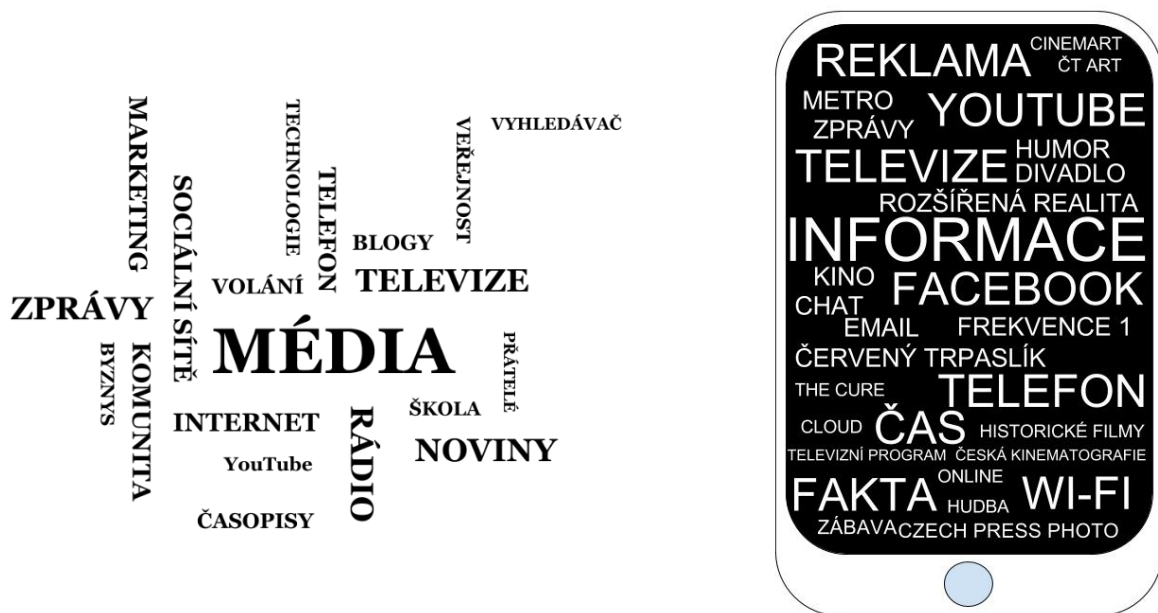
Postup:

- 1.) Představit problém,
- 2.) Ukázat a vysvětlit, co si žáci mají představit pod mapou pojmů,
- 3.) Ukázat a představit prostředí, ve které by měli vytvořit svou mapu pojmů,
- 4.) Stanovit čas, který mají žáci na vypracování dané aktivity,
- 5.) Stanovit min. počet pojmů, který by měli žáci využít,
- 6.) Stanovit místo (např. online složku), kde budou výsledné mapy pojmů (v konkrétním formátu, např. jpg, png).

Příklady map pojmů žáků:

Obrázek 1: příklad CloudWords

Obrázek 2: Příklady - Google nákresy

Reflexe učitele

Učitel musí velmi kontrolovat, zda se opravdu žáci drží tématu, resp. zadané problematice, zda dodržují stanovené počty pojmů a zda opravdu využívají velikosti písma jako nástroje pro odlišení toho, jak je pro ně konkrétní pojem důležitý.

V nástroji Wordclouds je velmi výhodné volit velké množství pojmů, v opačném případě se velmi často stává, že některé pojmy nástroj do mapy pojmů nevygeneruje.

Kromě samotného přemýšlení žáků nad vlastním mediálním portrétem, může učitel velmi dobře sledovat posun žáků v myšlení a v tomto případě i využívaných technologií, změnách využívání sociálních médií a preference žáků z hlediska využívaných typů a druhů médií.

Na co si dát pozor

- Zapomínání hesel žáků pro přístup do Google účtu,
- Počáteční orientace žáka v prostředí,
- WordClouds nekreslí všechny pojmy.

Alternativní řešení

- Lze modifikovat pro libovolný předmět a téma, kde je potřeba strukturovat pojmy dle jejich důležitosti.

Další online nástroje pro strukturaci informací:

- [Bubbl.us](https://bubbl.us/)- myšlenkové mapy
- [CMAP Tools](https://cmaptools.com/) - pojmové mapy
- [Lucidchart](https://lucidchart.com/) – strukturace různých typů informací